

Post Augustum

Τον Μάιο του 2017 γεννήθηκε ο νέος διαδικτυακός τόπος και το ομότιτλο ηλεκτρονικό περιοδικό ελεύθερης πρόσβασης Post Augustum. Πρόκειται για έναν ελκυστικό και εξόχως φιλικό προς τον επισκέπτη διαδικτυακό τόπο μέσω του οποίου αναπτύσσεται και το εξαιρετικά ενδιαφέρον περιοδικό που κυκλοφορεί ετησίως. Τόσο η αρθρογραφία του περιοδικού όσο και της ιστοσελίδας καλύπτουν κυρίως την ιστορία της Μεσογείου κατά τους πρώτους μεταχριστιανικούς αιώνες. Τον συντονισμό και την επιμέλεια της ύλης έχει αναλάβει εκλεκτή ομάδα ιστορικών με ιδιαίτερη εξειδίκευση στη συγκεκριμένη χρονολογική περίοδο. Στο περιβάλλον της ιστοσελίδας του Post Augustum, ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να διαβάσει ενδιαφέροντα για την εποχή κείμενα μέσα από ένα απάνθισμα πηγών (ερασιματά) αλλά και πρωτογενείς πηγές, να ενημερωθεί για τα επιστημονικά νέα, τις νέες κυκλοφορίες βιβλίων και τη διεθνή βιβλιογραφία, καθώς και για την πραγματοποίηση συνεδρίων και σεμιναρίων. Στο περιοδικό δημοσιεύονται πρωτότυπα άρθρα (στην ελληνική και αγγλική γλώσσα) με σκοπό την προώθηση και τη διάδοση της μελέτης του αρχαίου κόσμου, ιδιαίτερος του μεσογειακού χώρου κατά τους πρώτους μεταχριστιανικούς αιώνες. Τα άρθρα αναρτώνται μετά από την έγκριση της συντακτικής ομάδας του περιοδικού. Στη φιλοσοφία του Post Augustum κεντρικό ρόλο διαδραματίζει η ιδέα ότι είναι εξέχουσας σημασίας αφενός η προώθηση της έρευνας, αφετέρου η αναζήτηση και η συγκρότηση νέων και περισσότερων διαύλων επικοινωνίας με το ευρύτερο αναγνωστικό κοινό. Σύμφωνα με αυτή την άποψη, την οποία συμμερίζονται και υιοθετούν και τα Θέματα Αρχαιολογίας, η συντακτική ομάδα του περιοδικού επιδιώκει, και θεωρούμε ότι το επιτυγχάνει, να προσφέρει έναν φιλόξενο και έγκυρο επιστημονικά χώρο συνάντησης και συζήτησης. Πιστεύουμε ότι το Post Augustum, με τη θεματολογία του αλλά και με τη σοβαρότητα και την εγκυρότητα που το διέπουν, θα συμβάλει ουσιαστικά στη διάχυση της ιστορικής γνώσης μιας περιόδου που δεν είναι ιδιαίτερος οικεία και επαρκώς γνωστή στο ελληνικό αναγνωστικό κοινό.

Η αρχαία Αστική Οδός και το METPO κάτω από τη Λεωφόρο Βουλιαγμένης
Κωνσταντίνα Καζά-Παπαγεωργίου
Εκδόσεις Καπόν
Αθήνα 2017, Σελ. 193

Ο εκδοτικός οίκος Καπόν, εξειδικευμένος εδώ και δεκαετίες στον τομέα της Αρχαιολογίας, παρουσιάζει μία ακόμη υψηλού επιπέδου καλαισθητή έκδοση, με το παρόν βιβλίο της αρχαιολόγου Κωνσταντίνα Καζά-Παπαγεωργίου. Στην έκδοση αυτή, που έρχεται να συμπληρώσει το έργο των εκδόσεων Καπόν «Η πόλη κάτω από την πόλη», παρουσιάζονται, με μια σαφή και ρέουσα γλώσσα, που συνοδεύεται από πλούσιο εποπτικό υλικό, τα ευρήματα από τις ανασκαφές που διενήργησε η Αρχαιολογική Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού στη Λεωφόρο Βουλιαγμένης ενόσω χαρασσόταν η υπόγεια Γραμμή 2 του METPO για να εξυπηρετεί τις νότιες περιοχές της Αθήνας. Πρόκειται για τη διερεύνηση της διαδρομής της αρχαίας αστικής οδού (είναι η «οδός η επί του Σουίνου φέρουσα» σύμφωνα με επιγραφική μαρτυρία), η οποία συνέδεε την πόλη των Αθηνών με τους δήμους στα δυτικά του Υμηττού φτάνοντας μέχρι το Ιερό του Σουίνου και τα μεταλλεία της Λαυρεωτικής, και η οποία συμπίπτει με τη λεωφόρο Βουλιαγμένης και τη νότια επέκταση της Γραμμής 2 του METPO. Τα κείμενα υπογράφει ο Κωνσταντίνα Καζά-Παπαγεωργίου που υπηρέτησε επί 30 χρόνια ως υπεύθυνη αρχαιολόγος στην περιοχή από Δάφνη έως Γλυφάδα. Τα ενδιαφέροντα κείμενα, εύληπτα και πλαισιωμένα από πλούσιο φωτογραφικό υλικό, παρουσιάζουν ευρήματα των σωστικών ανασκαφών στην περιοχή: πρωτοελλαδικά και μυκηναϊκά συγκροτήματα, εργαστηριακές εγκαταστάσεις, λατομεία, νεκροταφεία, θέατρο και πλήθος μαρμάρινων ή πηλίνων

ευρημάτων από τα προϊστορικά έως τα παλαιохριστιανικά χρόνια. Τα αποτελέσματα των ερευνών παρουσιάζονται στο βιβλίο ανά γεωγραφική περιοχή και αναδεικνύονται κατάλληλα με τις φωτογραφίες και τα σχέδια. Η εξαιρετική έκδοση, σύμφωνη με τις αισθητικές και ποιοτικές αντιλήψεις των εκδοτών, προσφέρει στο φίλομαθές και φιλάρχαιο αναγνωστικό κοινό τη δυνατότητα να παρακολουθήσει τη διαδρομή το αρχαίου «μυστικού δρόμου, όπου πορεύτηκαν άλλων καιρών πραγματικότητες». Στο βιβλίο αυτό δεν παρατίθενται μόνο οι αρχαιότητες που ήλθαν στο φως κατά τις εργασίες του METPO, αλλά συμπεριλαμβάνονται σε αυτό και όλα τα νεώτερα αρχαιολογικά δεδομένα που έχουν γίνει γνωστά τις τελευταίες δεκαετίες κατά τη διάρκεια εκτέλεσης δημόσιων και ιδιωτικών έργων στην περιοχή. Συμπεριλαμβάνονται μάλιστα έρευνες που έγιναν στη Γλυφάδα, τον αρχαίο δήμο της Αεζυμής. Όπως σημειώνει στον πρόλογο του βιβλίου ο Μιχάλης Τιβέριος, «πολλές είναι οι γνώσεις που κερδίσαμε από τις ανασκαφές αυτές που ανάγονται σε μια μεγάλη περίοδο, από την τελική Νεολιθική εποχή ως τις μέρες μας [...] Με τη βοήθεια π.χ. των επιγραφικών ευρημάτων, γνωρίζουμε σήμερα καλύτερα τα όρια ορισμένων αρχαίων δήμων, όπως του Ευωνύμου, που φαίνεται ότι καταλάμβανε τμήματα της Ηλιούπολης, του Αλίμου, της Αργυρούπολης και του Ελληνικού». Στο βιβλίο αυτό συγκεντρώνονται για πρώτη φορά μαζί όλες οι σχετικές πληροφορίες για το σύνολο των ερευνών στις περιοχές αυτές γεγονός που καθιστά το βιβλίο αυτό ιδιαίτερου χρήσιμου όχι μόνο για τους ειδικούς αλλά και τους αναγνώστες που έχουν έντονο ενδιαφέρον να γνωρίσουν την ιστορία αυτού του τόπου. Μετά από μια εισαγωγή στις αστικές ανασκαφές και στις ανασκαφές στο METPO, η δομή του βιβλίου διαρθρώνεται ως εξής: Το Αττικό Τοπίο και οι δήμοι δυτικά του Υμηττού: παρακολουθώντας τον αρχαίο αστικό οδικό άξονα, δίνεται η ευκαιρία να παρακολουθήσει κανείς με το παρόν βιβλίο το τοπίο δυτικά του Υμηττού, έτσι όπως εξελίχθηκε στο πέρασμα των αιώνων ως φυσική και πολιτισμική ενότητα και, συγχρόνως, να ανασυνθέσει τη «βιογραφία» των αρχαίων δήμων της περιοχής. Κατάλοιπα αρχαίων κτηρίων, προϊστορικών, κλασικών και παλαιохριστιανικών-βυζαντινών, πηγάδια και φρέατα, χείμαρροι και αρχαία ρέματα, λατομεία και πλήθος κινητών ευρημάτων ζωντανεύουν με αξιόθιμαστρο τρόπο το αρχαίο παρελθόν του τόπου. Το οδικό δίκτυο δυτικά του Υμηττού ανά τους αιώνες: στην ενότητα αυτή παρατίθενται τα αποτελέσματα των ερευνών κατά μήκος του βασικού οδικού άξονα και των διασταυρούμενων κάθετων και λοξών αρχαίων μονοπατιών, που εξημερευτούσαν την επικοινωνία των κατοίκων της περιοχής ήδη από τα

πρωϊστορικά χρόνια. Φωτογραφίες αρχείου, σχεδιαστικές αποτυπώσεις και φωτογραφίες τόσο από παλιές ανασκαφές όσο και από τις ανασκαφές στους σταθμούς του ΜΕΤΡΟ (Σταθμοί: «Άγιος Ιωάννης», «Δάφνη», «Άγιος Δημήτριος», «Ηλιούπολη», «Άλιμος») φέρνουν τον αναγνώστη μπρος στην ευχάριστη έκπληξη θέασης πλήθους διαπέρως σπάνιων και μοναδικών ευρημάτων: αρχαία οδοστρώματα, «ο τάφος του Ποιητή» και άλλοι τάφοι στη Δάφνη και στον Άγιο Δημήτριο, ο προϊστορικός οικισμός στη θέση Κοντοπήγαδο και η εργαστηριακή εγκατάσταση στον Άλιμο κ.ά. Αρχαιότητες από το Κοντοπήγαδο έως τη λεωφόρο Αλίου: πρόκειται για την περιοχή που αντιστοιχεί με τον αρχαίο δήμο του Ευωνύμου, ο οποίος αναπτυσσόταν εκατέρωθεν της αρχαίας αστικής οδού. Από τα εξέχοντα μνημεία του είναι το θέατρο των Ευωνυμίων, όπου σώζεται τμήμα της ορχήστρας και μαρμάρيني θρόνοι της προεδρίας, και δύο αγάλματα του θεού Διονύσου, το αρχαίο λατομείο της Αργυρούπολης, εργαστήριο κεραμικών προϊόντων στον Άλιμο, λείψανα του οδοστρώματος της αρχαίας αστικής οδού και πλήθος ευρημάτων (μαρμάρινες σαρκοφάγοι, αγγεία πήλινα και χάλκινα, σπαράγματα αγαλμάτων και επιτύμβιων στήλων από το νεκροταφείο του Ευωνύμου και της Αίξωνης κ.ά.

Ο Άρχοντας με τα πολλά πρόσωπα Χρονικό μιας οικογένειας 1685-1920

Μελέτης Μελετόπουλος
Εκδόσεις Καπόν
Αθήνα 2017, Σελ. 480

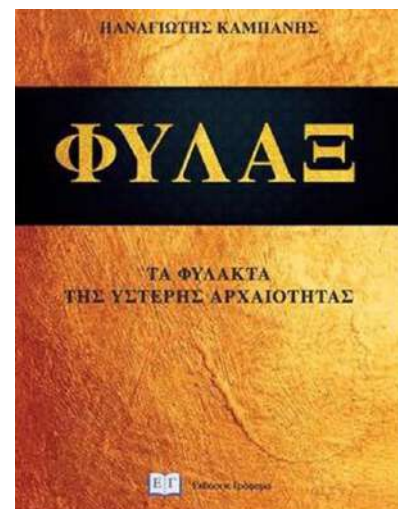
Ο εκδοτικός οίκος Καπόν παρουσιάζει το μυθιστόρημα του Μελέτη Μελετόπουλου «Ο Άρχοντας με τα πολλά πρόσωπα. Χρονικό μιας οικογένειας 1685-1920». Πρόκειται για ένα ιστορικό μυθιστόρημα γεμάτο ανατροπές,

που εκτυλίσσεται στην διάρκεια τριών αιώνων, από το 1685 έως το 1920, και βασίζεται σε πραγματικά γεγονότα. Είναι η ιστορία μιας πολεμικής οικογένειας, που ήρθε από την Ήπειρο με την στρατιά του Μοροζίν το 1685, εγκαταστάθηκε στις Σπέτσες, πολέμησε σε όλη την διάρκεια της τουρκοκρατίας αδιάλλακτα τους κατακτητές και συμμετείχε πρωταγωνιστικά στο έπος του Εικοσένα, στην στεριά και στην θάλασσα. Όταν η οικογένεια αυτή ενεπλάκη στην δολοφονία της Μπουμπουλίνας, οι γόνι της μετανάστευσαν λόγω της βενετίας στην Λακωνία, όπου εξελίχθηκαν σε ισχυρούς γαιοκτήμονες με περιπετειώδη ζωή και μεγάλα πάθη. Παράλληλα, το βιβλίο παρακολουθεί τα μεγάλα γεγονότα της Ελληνικής ιστορίας. Ο αναγνώστης θα ταξιδέψει με τον Φραντσέσκο Μοροζίν στην θρυλική εκστρατεία του εναντίον των Τούρκων στην Ελλάδα το 1685. Θα ακολουθήσει τον μεγάλο βεζίρη Αλή Κιουμουρτζή στην κατάκτηση μιας αγνίστης σε μας Πελοποννήσου του 1715. Θα μάθει τις φρικαστικές λε-πτομέρειες των Ορλωφικών του 1770 και θα ταξιδέψει με τους Έλληνες πειρατές στην Μεσόγειο του 18ου αιώνα. Θα αποκτήσει μια ρεαλιστική εικόνα της Άλωσης της Τριπολιτσάς τον Σεπτέμβριο του 1821 και θα πληροφορηθεί το άγνωστο περιστατικό με την ταπείνωση του Δράμαλη στο Αγιονόρι. Διαβάζοντας τον συγκλονιστικό διάλογο του κατασκόπου Κράντοκ με τον νεαρό διερχόμενο του Κόδριγκτον, θα συνειδητοποιήσει πόσο αγνούμε τι πραγματικά διακυβεύθηκε στην ναυμαχία του Ναβαρίνου. Θα ζήσει τον Κριμαϊκό πόλεμο και θα περιηγηθεί στην νεοκλασική Ελλάδα του Όθωνα. Πρόκειται για ένα αληθινό και για αυτόν τον λόγο συναρπαστικό μυθιστόρημα. Ο συγγραφέας ερεύνησε οικογενειακά και κρατικά αρχεία, ξένες και ελληνικές πηγές, ανέκδοτα έγγραφα και απομνημονεύματα, συμίλησε με δεκάδες πρόσωπα σε όλη την Ελλάδα, εξέτασε τεκμήρια και κειμήλια. Από όλα αυτά γεννήθηκε ένα αληθινό και για αυτόν τον λόγο συναρπαστικό μυθιστόρημα. Τα γενικότερα ιστορικά γεγονότα που αναφέρονται στο βιβλίο βασίζονται σε έγκυρη ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία και πηγές. Για την περίοδο της Ενετοκρατίας ο συγγραφέας χρησιμοποίησε μεταφρασμένα έγγραφα, την επίσημη αλληλογραφία και στατιστικά στοιχεία των ενετικών αρχών της Πελοποννήσου (1684-1715), καθώς και την απογραφή του πελοποννησιακού πληθυσμού από τον Ενετό γενικό προβλεπτή Φρατσέσκο Γκριμάνι. Αξιοποίησε επίσης ξένες πηγές, όπως η τυπωμένη στα γαλλικά υπηρεσιακή έκθεση του Γάλλου πρεσβευτή Benjamin Bue, που ακολούθησε τον μεγάλο βεζίρη Νταμάντ Αλή Κιουμουρτζή στην κατάκτηση της Πελοποννήσου το 1715. Για την περίοδο της Ελληνικής Επανάστασης,

βασίστηκε όχι μόνο στα απομνημονεύματα των Αγνιστών, αλλά και σε εκθέσεις Ευρωπαίων φιλελλήνων, που παραθέτουν άγνωστα περιστατικά ή διαφοροποιημένες εκδοχές, όπως το περιστατικό με τον Δράμαλη στο Αγιονόρι που αναφέρεται στην έκθεση του αυτόπτη Βρετανού φιλέλληνα Γκόρντον. Για τις γεωπολιτικές πτυχές της ναυμαχίας του Ναβαρίνου αξιοποίησε μεταξύ άλλων την αποκαλυπτική αλληλογραφία του Αυστριακού διπλωμάτη Πρόκες φον Όστεν, που οι σύγχρονοι Έλληνες ιστορικοί αγνοούν κατά κανόνα, παραγνωρίζοντας έτσι την πραγματική έννοια του κορυφαίου γεγονότος που κατοχύρωσε την Ελληνική Ανεξαρτησία.

Φύλαξ. Τα Φυλακτά της Ύστερης Αρχαιότητας

Παναγιώτης Καμπάνης
Εκδόσεις Γράφημα
Θεσσαλονίκη 2017, Σελ. 338

Ο συγγραφέας, με το παρόν βιβλίο, προσφέρει στο αναγνωστικό κοινό υλικό μερίζονας σημασίας για τη μελέτη της κοινωνίας, του πολιτισμού και των ιδεών καθώς και για τη συνέχεια ανάμεσα στον προχριστιανικό και τον χριστιανικό κόσμο της Ύστερης Αρχαιότητας. Πυρήνας της μελέτης είναι η μαγεία, μια εκ των παλαιότερων ανθρώπινων δραστηριοτήτων στο πέρασμα των αιώνων. Πρόκειται για βιβλίο μέσα από τις σελίδες του οποίου ο αναγνώστης έχει την ευκαιρία να έλθει σε επαφή με τη μαγεία κατά τα τους μεταβατικούς χρόνους από την Αρχαιότητα προς τον Μεσαίωνα. Η μελέτη του συγγραφέα παρουσιάζει, με τρόπο τεκμηριωμένο, τη μαγεία και την αστρολογία της Ύστερης Αρχαιότητας και του Μεσαίωνα, μέσα από μικρογραφίες, «λίθους», φυλακτά και άλλα αρχαία αντικείμενα, αλλά και τις σχετικές αρχαίες παραδόσεις από τις οποίες αυτά εμπνέονται. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στη

μελέτη της χριστιανικής μαγείας, καρπός πολυετούς έρευνας και εργασίας του συγγραφέα. Συγχρόνως το παρόν πόνημα προσφέρει ένα πρωτότυπο και ευρύ κατάλογο από φυλακτά της Ύστερης Αρχαιότητας και τη χρήση τους μέσω μιας ποικιλίας θρησκευτικών δεδομένων· προβαίνει επίσης σε εμβριθείς συγκριτικές αναφορές ανάμεσα στα χριστιανικά και μη χριστιανικά φυλακτά και προβάλλει με εντυπωσιακό τρόπο τον συγκρασημό πολιτιστικών στοιχείων σχετικών με τη μαγεία (μεσοποτάμιων, αιγυπτιακών, περσικών, εβραϊκών και ελληνικών) εξέλιξη που έλαβε χώρα κατά την ελληνορωμαϊκή περίοδο. Ο συγγραφέας, με ματιά όχι μόνο αρχαιολογική αλλά συγχρόνως ανθρωπολογική και φιλοσοφική, ερευνά τη σημασία των φυλακτών και αποκρυπτογραφεί τις ανθρωπίνες φιλοδοξίες που ενσωματώνουν, φέρνοντας τον σύγχρονο αναγνώστη κοντά στη σκέψη και τις απόψεις των ανθρώπων της Ύστερης Αρχαιότητας και του Μεσαίωνα. Με την εργασία αυτή επιτυγχάνεται να αποκαλυφθούν οι βαθύτερες σχέσεις ανάμεσα στη μαγεία και τη θρησκεία.

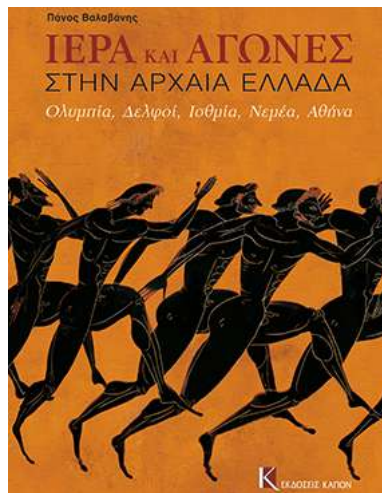
Ιερά και Αγώνες στην Αρχαία Ελλάδα

Πάνος Βαλαβάνης

Εκδόσεις Καπόν

Αθήνα 2017, Σελ. 378

Οι Εκδόσεις Καπόν παρουσιάζουν στο αναγνωστικό κοινό, μετά την παρέλευση δώδεκα ετών από την πρώτη του έκδοση, το βιβλίο «Ιερά και Αγώνες στην Αρχαία Ελλάδα» του καθηγητή Αρχαιολογίας Πάνου Βαλαβάνη, το οποίο επανεκδίδεται επαυξημένο και βελτιωμένο. Η επανέκδοση του βιβλίου επιβλήθηκε από την ανάγκη ενσωμάτωσης νέων συμπερασμάτων της ιστορικής και αρχαιολογικής έρευνας για τα πανελλήνια ιερά και τους αγώνες καθώς και του εμπλουτισμού του με νέο φωτογραφικό υλικό μια και το ανασκαφικό και αναστηλωτικό έργο που μεσολάβησε πρόσφερε σε πολλούς αρχαιολογικούς χώρους νέες μορφές. Το αποτέλεσμα είναι η προσφορά στον Έλληνα αναγνώστη ενός πλήρως εκσυγχρονισμένου βιβλίου, σχετικά με τους πανελλήνιους αγώνες και τον αρχαίο ελληνικό αθλητισμό. Σημείο εκκίνησης του βιβλίου αποτελεί η αρχαία Ολυμπία, σημείου αναφοράς της αρχαίας αλλά και σύγχρονης αθλητικής ιστορίας. Όπως σημειώνει ο καθηγητής Sir John Boardmann, «το βιβλίο του καθηγητή Πάνου Βαλαβάνη κατορθώνει να μας θυμίσει πολύ περισσότερα πράγματα που ο σύγχρονος αθλητικός κόσμος έχει λησμονήσει ή παραγκωνήσει, τείνοντας να επικιαίσει την ποιότητα των αρχαίων σπηθειών. Παρουσιάζοντας όχι μόνο τους αγώνες της Ολυμπίας αλλά και τους άλλους εθνικούς αγώνες της Ελλάδας, το ρόλο τους ως πανηγύρεων προς τιμήν των θεών και την

αγωνιστική ποιότητα των αθλημάτων, μας υπερνυμίζει παραδόσεις και συμπεριφορές που μοιάζουν να ανήκουν σε ένα διαφορετικό κόσμο». Σε όλο τον αρχαίο ελληνικό κόσμο, σε κάθε γωνιά της Μεσογείου, εκεί όπου ανθίζει ο ελληνικός πολιτισμός, διενεργούντο πολλοί αθλητικοί αγώνες. Από αυτούς τέσσερις έγιναν πανελλήνιοι: οι αγώνες στην Ολυμπία προς τιμήν του Διός, στους Δελφούς, στην εορτή του Απόλλωνος, στην Ισθμία στο ιερό του Ποσειδώνος, και στη Νεμέα στο ιερό του Διός. Οι Παναθηναϊκοί αγώνες, που τελούνταν στην εορτή των Παναθηναίων στην Αθήνα προς τιμήν της Αθηνάς, ήταν, την εποχή της ακμής τους, εξίσου λαμπροί με τους αγώνες που διεξάγονταν στα πανελλήνια ιερά. Στους πέντε αυτούς αγώνες, περισσότερο απ' οπούδήποτε άλλο, αναδείχθηκε ο θαυμαστός πολιτισμός και οι ιδέες της ελληνικής αρχαιότητας. Το βιβλίο διαρθρώνεται ως εξής: Εισαγωγή: Στο εισαγωγικό κείμενο γίνεται σύντομη αναφορά στη σχέση του αθλητισμού με τη θρησκεία και στην προϊστορία του αθλητισμού. Ολυμπία: Γίνεται περιγραφή του τόπου και της σχέσης του με τη λατρεία του Διός, παρακολουθείται η εξελεκτική πορεία του Ιερού από τα προϊστορικά και πρώιμα ιστορικά χρόνια, η θέσπιση των Ολυμπιακών αγώνων και οι παραδόσεις που σχετίζονται με το μεγάλο αυτό γεγονός, η ιστορική αφηγηρία των αγώνων. Το κεφάλαιο κορυφώνεται με την πραγμάτευση των μνημείων και των οικοδομημάτων κατά την περίοδο της μεγάλης ανάπτυξης του Ιερού (Ηραίο, Ναός Διός, Θησαυροί, κλπ.). Μεγάλο ενδιαφέρον δίδεται στην περιγραφή των γλυπτών (εναστίπων και μετοπών) του Ναού του Διός. Ο αναγνώστης έχει επίσης την ευκαιρία να διαβάσει για το εργαστήριο του Φειδία, τα λουτρά, το στάδιο, τον ιππόδρομο και για άλλα σημαίνοντα οικοδομήματα, όπως το γυμνάσιο, το ρωμαϊκό Νυμφαίο· για τη Νίκη του Παιωνίου, τον Ερμή του Πραξίτηλη, τους Ζάνες κλπ. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με περιγραφή

των αθλημάτων και κλείνει με το τέλος των Ολυμπιακών αγώνων κατά την Ύστερη Αρχαιότητα. Δελφοί: Γίνεται περιγραφή του τόπου και των ιδρυτικών μύθων του Ιερού και των Πύθων Αγώνων. Ακολουθεί η παρουσίαση της ιστορίας του Ιερού στο πέρασμα των αιώνων, από την προϊστορική εποχή και τον πρώτο οικισμό (16ος-11ος αι. π.Χ.) έως την «εγκατάσταση» του Απόλλωνος και τη μεγάλη ανάπτυξη του Ιερού και την Αμφικτυονία. Μέγα μέρος του κεφαλαίου καλύπτουν τα πολύτιμα αφιερώματα του Ιερού: τα χρυσελεφάντινα αγάλματα του Απόλλωνα και της Άρτεμις, η σφίγγα των Ναξίων, τα γλυπτά των Θησαυρών και του ναού του Απόλλωνα, το χάλκινο άγαλμα του Ηνίοχου κλπ. Κεντρική θέση στην πραγμάτευση έχει ο Θησαυρός των Αθηναίων, ο ναός του Απόλλωνα, η σπία των Αθηναίων, το θέατρο, το Στάδιο και η Θόλος στο Ιερό της Προναίας Αθηνάς. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με αναφορά στο τέλος του Ιερού, κατά τα πρώιμα βυζαντινά χρόνια, και με τη διαδικασία της μαντικής διαδικασίας (τυπικό, ερμηνεία της μαντείας, μαντείο και ηθική διδασκαλία). Ισθμία: Γίνεται περιγραφή του τόπου και των ιδρυτικών μύθων και παραδόσεων. Με κεντρική μορφή τον θεό Ποσειδώνα, ο αναγνώστης έχει την ευκαιρία να παρακολουθήσει την ιστορία του Ιερού από την πρώιμη εποχή (11ος-6ος αι. π.Χ.) έως τη μεγάλη του ακμή στα κλασικά χρόνια. Ο ναός του Ποσειδώνου, τα λατρευτικά αγάλματα, το στάδιο, τα λουτρά, είναι μερικά από τα μνημεία του χώρου που αναφέρονται. Νεμέα: Γίνεται περιγραφή του τόπου και των ιδρυτικών μύθων και παραδόσεων, όπου δεσπόζει η μορφή του Ηρακλή. Ακολουθεί η ιστορία των αγώνων και η περιγραφή των αθλημάτων, η ιστορία του Ιερού, από τα πρώιμα χρόνια έως την εποχή της ακμής του, και η περιγραφή του Ναού του Διός και των σημαντικότερων μνημείων: του σταδίου, των λουτρών κλπ. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με αναφορά στο τέλος του Ιερού (6ος αι. μ.Χ.). Παναθηναία: Γίνεται περιγραφή των ιδρυτικών μύθων και παραδόσεων που σχετίζονται με τη θεά Αθηνά, την οργάνωση και τη διεξαγωγή της γιορτής, η Παναθηναϊκή πομπή και η ζωφόρος του Παρθενώνα. Ακολουθεί περιγραφή των αγώνων, το πρόγραμμα της γιορτής, τα έπαθλα. Επίσης γίνεται αναφορά σε σημαίνοντα μνημεία που σχετίζονταν με τα Παναθηναία: το Παναθηναϊκό στάδιο, τα ωδεία και τα θέατρα, το Ηρώδειο. Το κεφάλαιο κλείνει με αναφορά στο τέλος των Παναθηναίων (6ος αι. μ.Χ.). Το βιβλίο ολοκληρώνεται με σύντομη αναφορά και στους άλλους αγώνες στον ελληνικό και τον ρωμαϊκό κόσμο (στο Ηραίο του Άργους, τη Μακεδονία, τη Λάρισα, την Επίδαυρο και πόλεις της ελληνιστικής Ανατολής) καθώς και με περιγραφή των αγωνισμάτων και των κανονισμών.